

ISMAEL VALLÈS

INUNDACIONES I ELECCIONS:
LES ELECCIONS LEGISLATIVES
DEL 28 D'OCTUBRE DE 1982
A LA RIBERA ALTA I BAIXA DEL XÚQUER

RESUMEN

En este artículo se estudia el efecto de las inundaciones del 20 de octubre de 1982 sobre el comportamiento en las elecciones legislativas del día 28 del mismo mes en la Ribera Alta y Baixa del Xúquer, con especial atención a la abstención y a la tendencia del voto en comparación con las consultas anteriores.

ABSTRACT

In this paper we have studied the effects of the floods on October 20th, 1982 on the behaviour in the elections, hold the 28th in the Ribera Alta and Baixa del Xúquer, with special attention given to the abstention and vote trends in relation to previous inquiries.

UN PLANTEJAMENT PREVI

L'atzar ha fet coincidir una catàstrofe, com la de les innundacions produïdes pel Xúquer del 20 d'octubre de 1982, amb unes eleccions legislatives celebrades només vuit dies després, quan encara les conseqüències sobre la població afectada eren ben vigents.

El que pretenem ara, amb una certa perspectiva des que un i altre fet es va produir, és analitzar les possibles incidències de la desgràcia en el comportament electoral. Tant pel que fa al nivell de participació, resultat més evident en aquesta ocasió, tractant-se com és el cas d'unes comarques que han donat índexs de participació alts, des que les eleccions legislatives són un fet a partir de l'any 1977, com pel que fa a la direcció a dreta o esquerra del vot. Per a aquestes operacions comptarem amb la comparança dels resultats de les eleccions del 1977, 1979 i 1982 i en especial de la primera i la última que són, potser les més significatives per als propòsits que ens hem plantejat.

La primera consideració a tenir en compte és la que fa referència a la conveniència o no d'haver celebrat unes eleccions legislatives a uns municipis lacerats i greument adolorits quan encarà la situació no s'havia normalitzat, en compte de retardar-les unes setmanes per als municipis greument afectats. Pot hom pensar qui ha de legislar al Parlament espanyol quan s'havia perdut en contats casos algun familiar i amb molta probabilitat s'havia vist greument danyada la hisenda, en camps, instal·lacions industrials i comercials, en el mateix habitatge, en els mobles, etc? Aquesta primera pregunta se la van fer diversos mitjans de comunicació i partits y autoritats locals, però la resposta de les autoritats centrals va ser la de no ajornar en absolut la consulta a l'electorat dels municipis afectats.

La campanya electoral, que fins aleshores s'havia desenvolupat amb absoluta normalitat a la zona, va quedar del tot afectada i distorsionada amb l'assistència del president del Govern i diverses autoritats amb les declaracions d'uns i altres polítics directament elegibles, que deploraven la catàstrofe i feien a tort i a dret promesses. Les suspicàcies i les acusacions d'electoralisme, a més a més, es van veure en bona mida justificades quan el Govern Calvo Sotelo no va reaccionar amb la mateixa aparent celeritat en les inundacions hagudes a Catalunya una vegada que ja havien passat les eleccions. En aquesta ocasió la desfilada d'autoritats del Govern i dels polítics, amb algunes excepcions, fou molt més migrada. Les hemeroteques reflexen fidelment les protestes pel canvi aparent de comportament d'un mateix govern, vespres d'unes eleccions i després davant uns fets similars.

Aquestes consideracions, la falta de condicions per a la consulta, es podia comprovar a bastament el mateix dia de les eleccions, quan era fàcil observar les cues de vilatans als Ajuntaments per a inscriure's com a damnificats o als llocs de repartiment de queviures mentre els col·legis electorals romanien amb poca assistència. Cal afegir a tot açò l'amuntegament als carrers de mobles destrossats, fang i desperdici i l'olor típica que acompanya aquests fenòmens. Els col·legis electorals no solament no es lliuraven d'aquestes condicions deplorables generals sinó, com féu palès premsa i emissores, sovint patien pitjors condicions. L'ajornament de la consulta estava més que justificat en unes condicions com les que patia —i encara pateix en alguns casos— la població afectada. Les qüestions electorals en aqueixes condicions no interessaven a bona part dels electors i ningú no podria retraure'ls res.

EL NIVELL D'ABSTENCIÓ

La conseqüència més clara i visible de la desgràcia sobre els resultats de la consulta va ser la de la creixuda de les abstencions. En efecte, a les eleccions legislatives anteriors, les del 1977 i les del 1979, el nivell de participació de la Ribera Alta i Baixa respecte a la mitjana de la resta de les comarques centrals del País Valencià era idèntic i molt alt si la comparem amb la mitja espanyo-

la. A les eleccions del 15 de juny del 1977 l'abstenció a la circumscripció electoral de València —la província— fou d'un 16'2%, mentre la de la Ribera Alta i Baixa registrava una abstenció del 16'0 i del 16'3 respectivament essent bastant inferior a la mitjana espanyola, que se situà en aquella ocasió en un 21'6%.

A les eleccions legislatives del 1979 el grau d'abstenció de la Ribera Alta i Baixa del Xúquer fou del 22'6 i del 22'8% en un cas i altre, és a dir quasi

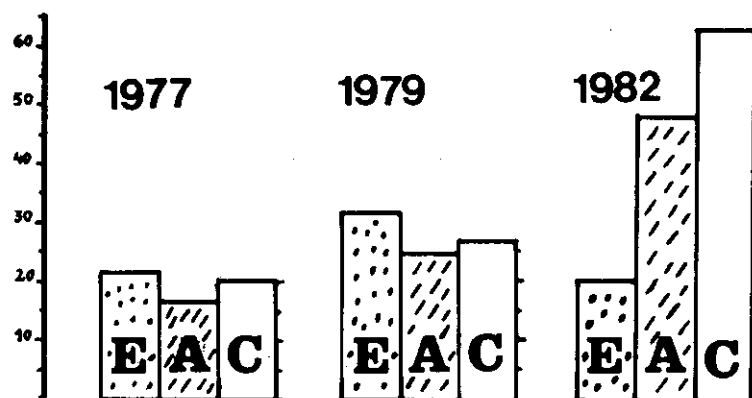

Figura 1.—Nivell d'abstenció en percentatges a les consultes electorals de 1977, 1979 i 1980: E) Mitjana de l'abstenció al conjunt espanyol.—A) L'abstenció a Alzira.—C) L'abstenció a Carcaixent.

deu punts per davall del 31'9% de l'abstenció mitjana del conjunt espanyol.

A les eleccions del 28 d'octubre de 1982 l'abstenció espanyola havia davallat notablement respecte a les anteriors, situant-se en un 20%; a la circumscripció de València, compreses les comarques afectades, s'havia situat en un 15% en números rodons. La variació de l'abstenció va pujant, però, a mida que s'atanssem als nuclis més afectats, arribant a un modest 16'3% en el cas de la Ribera Baixa que no varia per tant ostensiblement el seu comportament i duplicant la mitjana de la circumscripció en al Ribera Alta que se situava en un 30%. A nivell municipal aquest fenomen augmenta vertiginosament en alguns municipis de la Ribera Alta, que fou amb excreix la més devastada. A nivell de la comarca els resultats varien ostensiblement situant-se molt per damunt de la mitjana comarcal en els municipis més afectats i molt per davall en els que s'havien escapat de la riuada. Així, Carcaixent i Alberic ens marquen 63% i 16%. Tots dos havien resultat afectats però amb molta diferència, mentre el primer havia arribat a màxims històrics, el segon, per bé que tocat per les aigües, havia patit revingudes molt més fortes. Dins la mateixa comarca trobem en el segon cas abstencions quasi nul·les en pobles no afectats com l'Ènova i Senyera que tenen només un 5% i un 9% respectivament. Vejam la situació per grups de municipis en el quadre I.

QUADRE I

*Classificació dels municipis de la Ribera Alta
segons l'abstenció (en percentatges)*

	Carcaixent	63
	Gavarda	50
I	Alzira	48
	Benimuslem	44
	Càrcer	30
	Cotes	28
	Algemesí	27
II	Sumacàrcer	27
	Antella	24
	Beneixida	22
	Alberic	18
	Montserrat	14
	Benimodo	14
	La Pobla Llarga	16
III	Sellent	17
	St. Joan de l'Ènova	19
	Alginet	19
	L'Ènova	5
	Baniflà	6
	Alfarp	8
IV	Senyera	9
	Massalavés	11
	Catadau	12
	Carlet	13

Hem distingit quatre grups, segons el gruix de l'abstenció: un primer grup on se situen els municipis de màxima abstenció, la mitjana del qual se situa en 51%. Un segon grup que es mou entre el 18% i el 30% en el qual trobem també municipis clarament afectats la mitjana del qual voreja el 25%; el tercer grup, que es mou amb les mitjanes del 15 i el 10%, representant els municipis no afectats.

En l'abstenció s'ha de tenir en compte que en alguns municipis la població estava físicament absent, car s'havia traslladat a d'altres municipis o cases i residències secundàries. En general podem afirmar que els pobles grans afectats són els que registren major abstenció; en els menuts, hi ha casos, com el de Beneixida, que a desgrat del dany sofert la participació és alta.

L'abstenció als municipis de la Ribera Baixa, com els efectes de la riuada, ha estat molt menor destacant només Cullera, que té una abstenció del 22%, però que també tingué una abstenció alta en el 1977 (20'6%). Polinyà del Xúquer amb un 16% i Sueca i Sollana amb un 15% mostren un comportament molt similar al de la circumscripció.

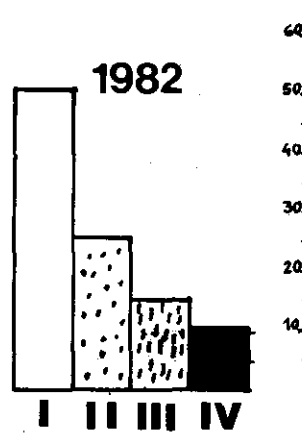

Figura 2.—Nivell d'abstenció per grups de municipis a la Ribera Alta durant les eleccions de 1982: I. Carcaixent, Gardar, Alzira i Benismuslem.—II. Càrcer, Cotes, Algemés, Sumacàrcer, Antella, Beneixida i Alberic.—III. Montserrat, Benimodo, la Pobla Llarga, Sallent, St. Joan de l'Ènova i Alginet.—IV. L'Ènova, Beniflà, Alfarb, Senyera, Massalavés, Catadau i Carlet.

LA INCLINACIÓ DEL VOT

Una qüestió a tenir en compte és la de què si l'adversitat combinada amb la campanya governamental, decantaria el vot dels afectats cap a posicions més dretanes que les mantingudes en anteriors consultes. Els fets han desmentit aquesta suposició, invertint-la fins i tot en alguns municipis menuts molts devastats, com comprovarem al quadre III.

Tant la Ribera Alta com la Baixa van augmentar els vots emesos cap al PSPV-PSOE com a la resta de la circumscripció, mentre el comportament envers el PCPV-PCE responia a idèntica pauta que a la resta de les comarques. Vejam-ho en el quadre II.

QUADRE II

Eleccions de 1977 (en percentatges)

	PSOE	UCD	PSOE + PCE	UCD + AP
Eleccions 1977				
Ribera Alta	46'1	29'9	52'0	30'7
Ribera Baixa	44'0	24'7	56'2	34'72
Circ. de València	36'6	31'0	46'4	40'5
	PSOE	AP	PSOE + PCE	AP + UCD + CDS
Eleccions 1982				
Ribera Alta	62'0	25'8	64'8	33'0
Ribera Baixa	60'0	24'8	67'5	32'3
Circ. de València	51'3	28'5	56'4	35'1

Si comparem els resultats comarcals amb els corresponents als municipis de màxima i de mínima abstenció, no trobem desviacions notables que siguem

imputables a una major o menor abstenció. Tot fa pensar que *grosso modo* aquesta es repartí, si fa no fa, entre tots els grups. Únicament els resultats de Gavarda i Benimuslem matisen aquesta afirmació car aquests mantenien un cert equilibri dreta-esquerra a les eleccions del 1977, per davall dels resultats comarcals, mentre en les del 1982 l'equilibri anterior es decanta clarament en favor dels socialistes superant fins i tot els municipis com Alzira i Carcaixent que de sempre havien mantingut aquesta tònica. El quadre III ens permet la comprovació.

QUADRE III

*Resultats dels municipis de màxima i mínima abstenció
en les eleccions del 1977 i 1982 (en percentatges)*

	PSOE	UCD+AP	PSOE+PCE	UCD+AP
Eleccions de 1977				
Alzira	56'9	19'0	61'0	22
Carcaixent	44'6	33'4	49'5	37'3
Gavarda	41'8	43'3	45'6	45'2
Benimuslem	36'7	34'3	37'3	38'2
L'Ènova	39'15	49'0	40'1	51'8
Alfarp	40'9	47'0	44'7	47'4
Senyera	64'4	14'8	71'4	19'1
Cullera	55'6	23'0	61'0	28'0
Polinyà	40'9	21'3	62'3	25'1
Sueca	41'7	18'1	56'0	23'8
Favareta	31'3	33'7	60'7	34'9
Fortaleny	64'8	10'9	67'2	15'9
Riola	36'4	24'9	69'6	25'8
	PSOE	AP	PSOE+PCE	AP+UCD+CDS
Eleccions de 1982				
Alzira	68'2	18'0	72'5	21'7
Carcaixent	61'0	24'0	64'1	29'6
Gavarda	71'3	16'9	73'8	18'9
Benimuslem	57'3	11'5	78'3	36'3
L'Ènova	60'5	15'0	61'0	26'0
Alfarp	44'7	42'0	50'8	46'6
Senyera	67'2	9'4	79'6	18'6
Cullera	57'3	27'3	58'9	33'0
Polinyà	60'5	17'2	73'0	21'0
Sueca	55'5	23'8	63'2	28'0
Favareta	37'2	8'0	68'0	26'5
Fortaleny	62'7	11'2	68'3	24'3
Riola	38'3	16'5	76'1	22'0

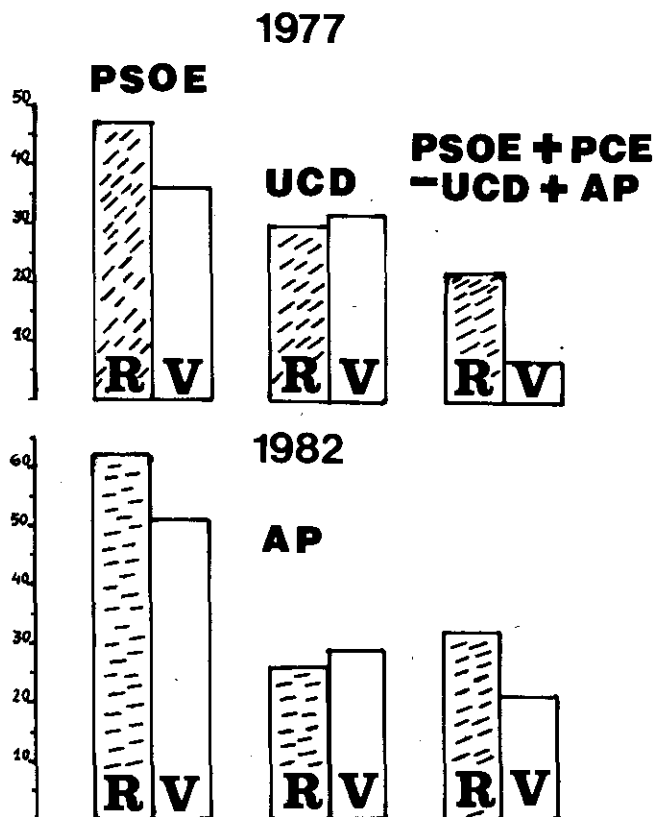

Figura 3.—Direcció del vot a les eleccions del 1977 i del 1982. A la primera s'han pres en consideració els resultats del PSOE, UCD, i la diferència entre la suma del PSOE i PCE amb UCD i AP. A les eleccions del 1982 s'han fet les mateixes operacions substituint UCD per AP i afegint CDS a la suma de partits de dreta que calia restar dels d'esquerra: R. La Ribera Alta.—V. Circumscripció de València.

Un altre aspecte a considerar és el comportament electoral referit als partits nacionalistes que encara que es mouen en xifres clarament extraparlamentàries; són una força significativa fins i tot si només és per a constatar la seua palesa debilitat. He pres com a formacions nacionalistes el PSPV de l'any 1977, encara no fusionat amb el PSOE, i la UDPV (Unió Democràtica del País Valencià) encara no unida a la UCD aleshores, per al 1982 he sumat els vots de UPV i EUPV (Unió del Poble Valencià i Esquerra Unida del País Valencià).

QUADRE IV

Els pobres resultats de les formacions nacionalistes el 1977 i el 1982

	1977		1982
	UDPV	PSPV	UPV + EUPV
La Ribera Alta	2'66	2'85	1'9
La Ribera Baixa	4'1	1'9	2'8
Circ. de València	2'97	2'23	1'9

CONCLUSIONS

La riuada, amplament estudiada en aquest número monogràfic, incidí en el comportament electoral de les comarques afectades, de manera que un ajornament de la consulta en els municipis afectats semblava una decisió asenyada.

L'augment de l'abstenció en els municipis afectats fou la conseqüència mesurable més clara, afectant en comptats municipis vora del 50% del cens, mentre d'altres més menuts, igualment afectats, no registraven una abstenció tan alta.

El vot qualitativament no semblà, però, massa afectat per la catàstrofe, ja que la resposta electoral incidí d'una manera paral·lela a la resta de la circumscripció, i amb resultats més favorables a l'esquerra, i especialment al partit socialista (PSPV-PSOE), tal i com s'havia produït en anteriors consultes.

Els resultats específics d'alguns municipis com Riola o Alfarb responen a situacions específiques no imputables a la riuada.

BIBLIOGRAFIA

- CASTELLÓ TRAVER, J. E., «Introducció a la geografia electoral del País Valencià (les eleccions de juny de 1977)», dins d'*Estudis d'Història Contemporània del País Valencià*, núm. 1, Universitat de València, 1979.
- MARTÍNEZ SOSPEDRA, M., *et al.*, *Las elecciones del 15-6-77 en la Circunscripción de Valencia*, Universidad de Valencia, 1979.
- TAYLOR, P., i JOHNSTON, R. J., *Geography of Elections*, Penguín Books, Middlesex, 1979.

Cua per a inscriure's com a damnificats a les portes de l'Ajuntament d'Algemesi el mateix dia de les eleccions legislatives.

Cua a Algemesi el dia 28 d'octubre de 1982 en un punt de repartiment de vitualles. Les necessitats primàries primaven sobre qualsevol altra cosa.

